

Västerås 2024-03-25

Nacka tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
e-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se

Mål nr M 4670–23

Tillstånd enligt miljöbalken till etablering och drift av bergtäkt, deponi och återvinningsanläggning m.m. inom fastigheterna Närlunda 4:5, Badelunda-Sörby 3:1 och Badelunda-Tuna 2:1, Västerås kommun.

Naturskyddsföreningen i Västerås har tagit del av underrättelseunderlagen i mål M 4670–23 och lämnar nedanstående synpunkter. Fortsättningsvis förkortas Naturskyddsföreningen i Västerås enbart som Naturskyddsföreningen.

RIKSINTRESSE

Naturskyddsföreningen anser att Bolaget Labyrinten AB:s förslag inte är förenligt med Västerås översiktsplan 2026, där det framgår att fornlämningsrika Badelunda är ett av områdena av riksintresse i Västerås för kulturmiljövården enligt 3 kap. miljöbalken. Kulturarvet bidrar till en stimulerande livsmiljö och är en viktig resurs för rekreation, friluftsliv, turism- och besöksnäring.

Västerås översiktsplan 2026 anger att turism och friluftsliv med bevarande av natur- och kulturmiljövården prioriteras inom bland annat Badelundaåsen. Den tilltänkta täkten och deponin intill det kulturhistoriskt riksintressanta Anundshögsområdet går stick i stäv inte bara med översiktsplanens mål utan även med stadens handlingsplan för kultur, som vill vidareutveckla Anundshögsområdet som ett nationellt besöksmål. Den tilltänkta täkten intill Badelunda naturreservat motverkar just tanken med ett naturreservat. Naturskyddsföreningen vill framföra att ett naturreservat behöver de områden som finns runt om för att hålla en stabilitet, alltså det behöver ett större sammanhängande område utanför gränserna för själva naturreservatet.

Svaret från Labyrinten AB är att översiktsplanen inte är rättsligt bindande och motiverar vidare att "ingen påtaglig skada uppkommer på riksintresset" (s. 4). Naturskyddsföreningen anser att skadorna inte behöver vara "påtagliga" för att stoppa en sådan verksamhet. När det handlar om objekt av kulturarv av riksintresse bör toleransen för skaderisker vara noll, om det inte föreligger särskilda anledningar till verksamhetens etablering.

Den aktuella ansökan innebär att exploatera mark, skapa buller och påverka luften bara några hundra meter från Badelunda naturreservat och det kulturhistoriska Anundshögsområdet. De eventuella skadorna och riskerna för kulturminnen och undervisnings- och turistverksamheten är så påtagliga att Naturskyddsföreningen pläderar för att ansökan avslås.

LOKALISERING AV VERKSAMHETEN

Bolaget Labyrinten AB har hävdad att placeringen i den östra delen av staden skulle bidra till att utveckla Västerås på ett hållbart sätt. Bolaget Labyrinten AB motiverar i relation till lokaliseringen att det finns idag fem bergtäkter väster och norr om Västerås, men ingen i de östra delarna av Västerås. Bolaget Labyrinten AB motiverar också att det "inte finns någon rimlig alternativ lokalisering till ändamålen" (s. 5). Denna placering skulle enligt Bolaget Labyrinten AB minska transportsträckorna (s. 19).

Naturskyddsföreningen anser att dessa argument inte håller, eftersom en bergtäkt drivs med mål att producera material till försäljning. Verksamheten drivs i ekonomiskt syfte och det innebär, som alla andra anläggningar av den här typen på marknaden, att försäljning och leverans av materialet sker långt bort från själva anläggningen. Det förefaller som absurt att denna verksamhet skulle producera material endast för användning i omkringliggande områden, alltså inom en radie av några kilometer från täkten. Det finns ingen anledning att tro att Bolaget Labyrinten AB kommer att sälja och leverera material endast i sina närmaste områden i östra Västerås.

BULLER

Vad gäller buller motiverar bolaget att bedömningen är att riktvärden avseende buller inte kommer att överskridas (s. 22). Dessa riktvärden är tagna med hänsyn till hälsa och säkerhet, men eftersom det i här fallet även handlar om allmänna intressen bör bullervärden ses i ett annat perspektiv. Exempelvis krossning (för att inte nämna sprängning) i sådana verksamheter hörs och stör några kilometer runt om, så att Anundshögsområdet som är av riksintresse skulle bli utsatt för en störande bullernivå.

Påverkan från sprängningar i form av markvibrationer och luftstöt vågor riskerar att skada kulturarven. Bolaget motiverar att deras förslag på "bullervillkor utgår från en fast praxis" och att "bolaget ser inte skäl av att avvika från den ordningen (s. 33). Men en praxis måste alltid övervägas i den specifika kontexten som nu försöker det tillämpas, så att förutom markvibrationer skulle verksamhetens buller påverka omgivningen några kilometer runt om. Med hänsyn till skol- och turistverksamheten kring Anundshögsområdet anser Naturskyddsföreningen att planen bör avslås.

Remissyttrandet har sammanställts av arbetsgruppen Stadsplanering
Naturskyddsföreningen i Västerås

Med vänlig hälsning

Eduardo Medina

Styrelseledamot och sammanhållande för arbetsgruppen Stadsplanering

Naturskyddsföreningen i Västerås

eduardo.medina@telia.com

073-93 76 761